

Област Варна

- ▶ Население (2021)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

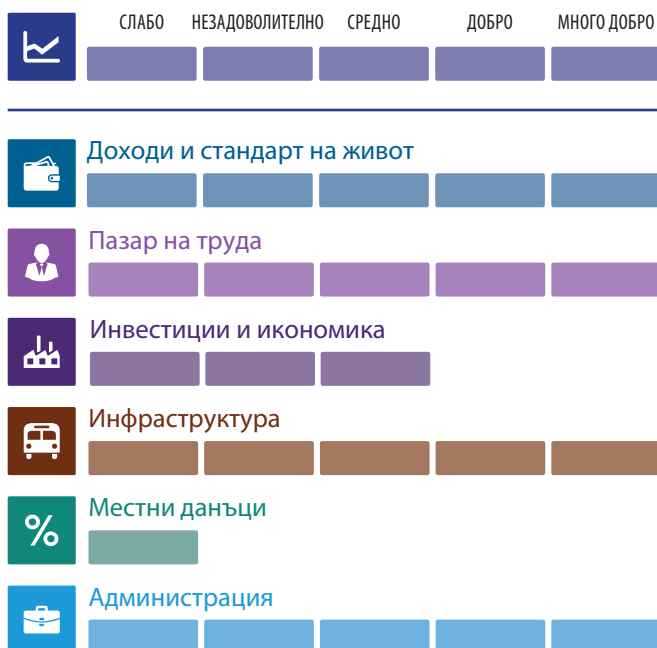
468 614
3819
159
83,3

Област Варна остава сред първенците по брутен вътрешен продукт на човек от населението и през 2020 година. Заплатите и доходите продължават да нарастват. Тенденциите на пазара на труда през 2021 г. поставят областта на второто най-добро място в страната. Инвестиционната и бизнес активност също са сравнително високи, въпреки че се забелязват някои негативни тенденции. Инфраструктурата на областта е добре развита. Местните данъци в общините в област Варна остават високи и през 2022 година. Развитието на електронното правителство и предоста-

вянето на услуги на „едно гише“ са на високо ниво. Варна е сред областите с много добро демографско развитие. В сферата на образованието тенденциите са положителни. Представянето на учениците в областта през 2022 г. е много добро. Спрямо средните стойности в страната лекарите в област Варна са повече, но при леглата в болниците има недостиг. Престъпленията в областта са относително много, а разкриваемостта им – сравнително ниска. Урбанизацията в областта обуславя и значителния дял на населението в селища с обществена канализация. Културният живот е сравнително интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Въпреки че brutният вътрешен продукт на човек от населението намалява през 2020 г., област Варна остава сред първенците в тази категория (след столицата и област Габрово). Заплатите и доходите в областта продължават да нарастват. Средната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 15,3 хил. лв. (при 16,7 хил. лв. в страната), а средногодишният доход на лице от домакинството – 8,1 хил. лв. (при 7,7 хил. лв. в страната). Нивото на бедност в областта намалява значително. Делът на населението, живеещо с материални лишения, достига 20,8% (при 19,4% в страната), а на живеещото под националната линия на бедност – 17,3% (при 22,1% в страната) през 2021 година.

Пазар на труда

Тенденциите на пазара на труда през 2021 г. поставят област Варна на второто най-добро място в страната (след столицата). Икономическата активност продължава да нараства, достигайки коефициент от 75,1% и за първи път от над десетилетие изпреварва средната стойност за страната (72,0% през 2021 година). Повишаването на икономическата активност е съпроводено едновременно от увеличаване на заетостта и намаляване на безработицата, като стойностите им остават значително по-благоприятни от средните за страната. Коефициентът на заетост в област Варна достига 73,8% (при 68,1% в страната), а този на безработицата – 1,6% (при 5,3% в страната).

Образователната структура на работната сила през 2021 г. също е сравнително добра. Делът на висшите сред населението на 25–64 години нараства с 5,4 пр.п. до 30,2% и изпреварва средната за страната стойност (29,6%). Делът на работната сила с основно и по-ниско образование се повишава, но е по-нисък от средния – 15,8% в областта при 16,6% в страната.

Сравнително добрите демографски тенденции в област Варна показват и благоприятно развитие на пазара на труда. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години се увеличава рязко (в унисон с привличането на висшисти) и е 81,9% (при 69,3% в страната) – третият най-висок в страната (след тези в област Сливен и в столицата). Нещо повече – той нараства бързо и постоянно след 2013 г., когато област Варна е на девето място в страната.

Инвестиции и икономика

Инвестиционната и бизнес активност в област Варна остават сравнително добри и през 2020 г., въпреки че се забелязват негативни тенденции, по-дълбоки от случващото се в страната по време на пандемията и извънредното положение. Броят на нефинансовите предприятия в областта продъл-

жава да е сравнително висок, макар че се свива, достигайки 69 на хиляда души от населението (при 60 на хиляда души в страната). Едновременно с това се наблюдава отдръпване на инвестициите и намаляване на продукцията в областта. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи намаляват с 18% до 2,2 хил. лв. на човек от населението (при 3,3 хил. лв. в страната), а преките чуждестранни инвестиции – с 15% до 3,2 хил. евро на човек (при 3,9 хил. евро в страната). Обемът на произведената продукция се свива до 21,4 хил. лв. на човек (при 27,2 хил. лв. в страната).

Усвояването на европейски средства нараства, но остава сравнително ниско. Към 30 юни 2022 г. изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми за областта са 1,8 хил. лв. на човек. В рамките на областта най-много са изплатените средства в община Бяла, а най-малко – в Дългопол.

Инфраструктура

Инфраструктурата на област Варна е сравнително добре развита и през 2021 г., поставяйки областта на второ място в страната. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа е висока. Висок е и делът на автомагистралите и първокласните пътища – 27,4% (при 18,5% в страната). Качеството на пътната настилка се повишава значително. В добро състояние са 57% от пътищата в областта (при 42% в страната).

Достъпът на домакинствата до интернет също отбелязва огромен скок и достига 91,1% (при 83,5% в страната). Сравнително ниски са делът на газифицираните домакинства и този на инсталираните ВЕИ мощности.

Местни данъци

Усредненото ниво на разглежданите местни данъци в общините в област Варна остава високо и през 2022 г. областта се нарежда веднага след столицата. Особено големи са разликите със средните за страната нива на облагането при прехвърлянето на собственост и търговията на дребно. В рамките на областта най-високи са местните данъци в община Варна, а най-ниски – в общините Долни чифлик и Ветрино.

Администрация

И през 2022 г. самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ са високи, като Варна е сред областите с най-добро представяне. Оценката за прозрачността на органите на местното самоуправление в областта намалява, но също остава сред най-високите.

През 2021 г. 97,2% от територията на областта е покрита от кадастралната карта, което е близо до средното за страната ниво (97,4%).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■■

Демография ■■■■■■

Варна е сред областите с много добро демографско развитие и през 2021 г., което я поставя на второ място (след столицата) в тази категория. Коефициентът на естествен прираст намалява до -9,2‰, но остава сред най-високите и далеч над средните стойности за страната (-13,2‰). Област Варна продължава да привлича граждани и коефициентът на механичен прираст остава положителен - 6,0‰.

Всичко това се отразява на възрастовата зависимост в областта и тя отново е сравнително благоприятна. Коефициентът на възрастова зависимост като съотношение на населението на над 65 години към това на 0-14 години е 127,6% (при 149,3% в страната), а към това на 15-64 години - 29,5% (при 34,0% в страната).

Варна е сред областите с най-висок дял на градското население (83,3% при 73,1% в страната) и сравнително висока гъстота в урбанизираните територии - 1,8 хил. души на кв. км при 1,5 хил. души на кв. км в страната.

Образование ■■■■■■

Варна е сред областите с най-добро представяне в сферата на образованието (отново след столицата и област Смолян). През 2021 г. коефициентът на записване на население в V-VII клас остава сравнително нисък (83,0% при 85,9% в страната), но и дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование също се запазват на ниски нива.

Представянето на учениците в областта през 2022 г. е много добро. На националното външно оценяване по математика след VII клас учениците получават 43,3 т. (при 35,3 т. в страната). На матурата по български език и литература средният успех в областта достига „Добър“ 4,11 (при „Добър“ 3,97 в страната) и е третият най-висок в страната. Делът на слабите оценки също остава нисък - 12,8% (при 17,0% в страната).

Броят на студентите в областта се запазва относително висок.

Здравеопазване ■■■■

Варна остава сред областите с най-нисък дял на здравноосигурените лица и през 2021 г. - 83,8% (при 88,7% в страната). Спрямо средните стойности в страната лекарите в област Варна са повече, но при леглата в болниците има недостиг. Броят на леглата в многопрофилните болници е 4,18 на хиляда души от населението (при 5,62 на хиляда души в страната). Броят на преминалите за лечение болни също е сравнително нисък - 158,9 на хиляда души (при 222,6 на хиляда души в страната). Коефициентът на детска смъртност се повишава, но остава сравнително нисък.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на наказателните съдии в област Варна продължава да е сравнително ниска. През 2021 г. един месечен съдия разглежда средно по 6,7 дела на месец (при 9,0 дела месечно на съдия в страната). Ниската натовареност се отразява и на бързината на правораздаване в областта. Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, е 92% (при под 89% в страната), а този на висшите дела - 8% (при 12% в страната).

Престъпленията в областта намаляват, но остават сред най-многобройните в страната, а разкриваемостта им се повишава, но се запазва сред най-ниските в страната и през 2021 година. Броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Варна е 11,8 на хиляда души от населението (при 9,8 на хиляда души в страната). Разкриваемостта на престъпленията е 41,4% (при 51,7% в страната) и е втората най-ниска след тази в столицата (33,7%).

Околна среда ■■■■■■

Високият дял на градското население в област Варна обуславя високите дялове на населението в селища с обществена канализация (86,1% при 76,3% в страната) и с такава, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (86,1% при 66,7% в страната) през 2020 година.

Варна е сред областите с най-висок обем на образуваните битови отпадъци и през 2020 г. - 456 кг на човек при 409 кг на човек в страната. Същевременно делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци е сравнително висок - 85,6% (при 69,3% в страната).

Делът на горската територия в областта е по-нисък от средния (29,1% в областта при 33,1% в страната), а на нарушената - по-висок (0,51% в областта при 0,42% в страната) през 2021 година.

Култура ■■■■

Пандемията и наложените противоепидемични мерки в сферата на културния живот в страната през 2020 и 2021 г. ограничават значително посещенията на различни мероприятия и тези в област Варна не правят изключение. Нещо повече - тази тенденция в областта е по-осезаема, отколкото в страната, въпреки че през 2021 г. се забелязват положителни тенденции. Като цяло културният живот в област Варна е сравнително интензивен. Броят на посещенията в кината през годината в областта остава значително над средните нива - 568 на хиляда души от населението (при 351 на хиляда души в страната). Броят на посещенията в музеите е сравнително нисък - 288 на хиляда души (при 426 на хиляда души в страната). Броят на посещенията на театрите в областта нараства и през 2021 г. е близък до средния за страната спрямо населението.

Ключови показатели за област Варна

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	16 425	15 629	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	14 282	15 299	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	18,4	22,9	17,3	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	71,7	71,8	75,1	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	69,6	70,2	73,8	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	3,0	2,2	1,6	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	18,8	14,4	15,8	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	25,3	24,8	30,2	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	23 275	21 397	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2732	2247	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	3721	3166	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	73,5	77,5	91,1	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	43,5	46,2	56,5	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	18,8	18,8	18,8	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	75,3	78,7	76,5	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–3,6	–5,7	–9,2	–13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	0,7	6,3	6,0	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,34	4,39	4,11	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	43,3	44,4	43,3	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	84,7	83,6	83,0	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	86	90	88	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	84,0	83,9	83,8	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1655	1685	1710	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,1	12,5	11,8	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	6,7	6,9	6,7	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	86,5	86,1	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	457	456	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	85,7	85,6	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	1132	306	568	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	647	180	288	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.